

บันทึกการประชุมเวทีการมีส่วนร่วมและประชาสัมพันธ์
โครงการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
เวทีที่ 1 ณ โรงเรียนระโนดวิทยา อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา
วันพุธที่ 15 ตุลาคม 2546
ผู้เข้าร่วมประชุม 108 คน

อาจารย์จรรณ หนูทอง

ในฐานะประชาสัมพันธ์โครงการฯ ได้กล่าวแนะนำตัวพร้อมทีมงาน ระบุถึงภารกิจที่มาในพื้นที่ว่าเป็น
การเปิดเวทีการมีส่วนร่วมเพื่อรับฟังความคิดเห็นของชาวบ้านในการพัฒนาทะเลสาบสงขลา

อาจารย์วิชัย อินทวงศ์

บอกเล่าเรื่องราวความเป็นมาและประวัติศาสตร์ของอำเภอระโนดว่า ระโนด เป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัด
สงขลา ทางเหนือติดต่อกับอำเภอหัวไทร ทางใต้ติดต่อกับอำเภอกระแสสินธุ์ ทางตะวันตกติดต่อกับฝั่งทะเลสาบ
ตะวันออกติดต่อกับฝั่งทะเลอ่าวไทย คำว่า “ระโนด” นี้ มีคนให้ความเห็นหลายอย่างไม่เหมือนกัน ท่านศึกษาธิการ
อำเภอบอกว่า น่าจะมาจากคำว่า ระหนด ซึ่งเป็น ภาษาเขมร แปลว่า นาคม แต่สงสัยว่าเขมรมาอยู่ระโนดเมื่อไหร่ ส่วน
ความหมายอื่นๆ ที่ได้ค้นมา ก็มีมาจากคำว่า “ราวโนด” ซึ่งหมายถึง ดันโดนด ดันดาล ที่ปลูกขึ้นเป็นแถว เนื่องจาก
กระโนดมีต้นโดนดสูงชะลูดเป็นจำนวนมาก ต้นหนึ่งๆ มีอายุเป็นร้อยปี เมื่อล่องเรือผ่านเข้ามาในทะเลสาบสงขลาจะ
มองเห็นแนวต้นโดนดก็เลยให้ชื่อว่าระโนด

ระโนดเมื่อก่อนมีคลองใหญ่ เป็นเส้นเลือดใหญ่ของหลายอำเภอ ได้ใช้ประโยชน์ในทางคมนาคม และ
ทางการเกษตร ส่วนที่ปากคลองก็มีเรือเข้าออกทะเลสาบตลอดเวลา

ชื่อบ้านอื่นๆ ที่สำคัญ เช่น บ้านตะเคียนะ มีที่มาจากมีต้นตะเคียนใหญ่ ต่อมาเพี้ยนไปกลายเป็นตะเคียนะ

ระโนดยังมีหมู่บ้านสำคัญทางโบราณคดี ประวัติศาสตร์การปกครอง คือ บ้านพังยาง อยู่ทางทิศตะวัน
ออกเฉียงใต้ ราวๆ 6 กิโลเมตร รอบๆ มีโบราณคดีมาก ทิศใต้มีวัดหน้าเมือง บริเวณนี้เป็นที่ตั้งของเมืองมาก่อน
ถัดไปทางเหนือมีสถานที่ต่างๆ บ้านกอก มีหลักฐานจากซากอิฐ ซากหิน โบราณวัตถุหลายอย่าง ที่ได้รับอิทธิพลมา
จากศาสนาพราหมณ์ เช่น ศิวลึงค์ และมีสระน้ำ หรือที่เรียกว่า “พัง” ชื่อสระพังขลัง ทิศเหนือมีวัดเก่าชื่อวัดขุนช้าง
แสดงให้เห็นว่าเมื่อก่อนมีการเลี้ยงช้าง มีเจ้าหน้าที่เป็นขุนช้าง คูแลรักษาช้าง และเป็นผู้สร้างวัดนี้ไว้ ได้ยินว่ามีช้าง
มาก ทางทิศตะวันตกของตะเคียนะมีช้างตัวทำควายถึก เรียกว่า “ช้างแคะ” มีหลักฐานอื่นๆ ที่ชี้ให้เห็นว่าบริเวณนี้
มีช้างอีก คือมีคลองช่อคลองช้าง กระแสสินธุ์ มีหนองช้างแล่น ต่อมาช้างได้สูญหายไป ทางทิศเหนือ
จากวัดขุนช้าง มีวัดสาหมี หรือวัดหาสาหมี (หรือสามิ) เป็นวัดโบราณ มีมหาเถระเป็นเจ้าอาวาส สมิเป็นคำพระ
แปลว่า เถระผู้ยิ่งใหญ่

ทั้งหมดนี้ชี้ให้เห็นว่าระโนดเป็นอำเภอเก่าแก่ มีประวัติศาสตร์ของตนเอง มีวัดหนึ่งอยู่เหนือสี่แยกระโนด สงขลา คือ วัดเจดีย์งาม เป็นวัดโบราณอายุนับพันปี วัดนี้มีเจดีย์สวยงามตามแบบนครศรีธรรมราช ถ่ายทอดมาจาก ลังกาทวีป ประกอบไปด้วยเจดีย์ 13 องค์ โดยเจดีย์ที่สูงที่สุดสูง 25 เมตร รองลงมาอีก 4 องค์ และ 8 องค์ ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าผู้สร้างมีภูมิธรรมสูง หมายถึง มีคติธรรม โดยเจดีย์องค์สูงสุดที่เป็นองค์กลาง หมายถึง นิพพาน เจดีย์ที่มีความสูงรองลงไป 4 องค์รอบๆ หมายถึง อริยสัจ 4 ถัดลงมาอีก มีเจดีย์ 8 องค์ หมายถึง มรรคมีองค์ 8 ซึ่งทางทิศตะวันตกถัดจากวัดเจดีย์งามอีก 7 กิโลเมตร มีวัดที่บ้านเชิงแส ชื่อวัดพระเดิม หรือวัดหลวงพ่อดิม เป็นพระศักดิ์สิทธิ์ เป็นศูนย์รวมจิตใจของพี่น้องชาวกระแสดินธุ์ และระโนด ปีหนึ่งๆ มีคนมาแก้บนนับพันคน ส่วนคำว่าหลวงพ่อดิม มีนัยแสดงความสัมพันธ์อันใกล้ชิดกับวัดเจดีย์งาม ดูได้จากพระพุทธรูปทั้งสองวัดสร้างด้วยหินปะการังเหมือนกัน เชื่อว่าคำว่า “พระเดิม” เป็นอนุสรณ์ที่ระลึกของหลวงพ่อดิม ซึ่งเป็นพระเถระผู้ใหญ่ที่อพยพมาจากวัดเจดีย์งาม

การตั้งสมณศักดิ์สมัยโบราณสืบมาจากลังกาทวีป โดยตั้งชื่อไว้เปรียบเป็นการรักษาวัดทั้ง 4 ทิศ เช่น วัดเถรแก้ว น่าจะมาจากพระครูกาแก้ว วัดพระเดิม น่าจะมาจากมหาเถระกาเดิม

ในช่วงนี้มีผู้ดำเนินรายการหลัก 2 ท่าน คือ อาจารย์บรรจง ทองสร้าง ทีมงานประชาสัมพันธ์และอาจารย์อารี รังสิโยกฤษฎ์

อาจารย์บรรจง ทองสร้าง

สิ่งสำคัญที่สุด คือ ความเห็นของพี่น้องพื้นที่ระโนด อยากให้ทุกคนในเวทีได้ช่วยกันแสดงความคิดเห็นของการแก้ปัญหาการใช้ชีวิตที่เกี่ยวข้องกับทะเลสาบ โดยเฉพาะปัญหาน้ำ ปัญหาที่เกิดขึ้น รวมทั้งการแก้ไขปัญหา

อาจารย์อารี รังสิโยกฤษฎ์

สวัสดิ์พี่น้องทุกคน ผมชื่ออารี รังสิโยกฤษฎ์ เป็นข้าราชการบำนาญจากสถาบันราชภัฏสงขลา เกษียณมา 4 ปีแล้ว ขอบทำงานกับภาคประชาชนในหลายๆ เรื่อง มาวันนี้มีเรื่อง 3 เรื่อง คือ เราเป็นใคร มาจากไหน ต้องการให้พี่น้องช่วยอะไรบ้าง

เราคือใคร เราคือคณะผู้ทำแผนแม่บทการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ประกอบด้วยตัวแทน 3 สถาบัน มีหัวหน้าโครงการ 2 คน คือ อาจารย์ฉัตรไชย รัตนไชย และอาจารย์วิชัย กาญจนสุวรรณ และมีผู้รับผิดชอบเรื่องทั้ง 9 ประเด็น สำหรับวันนี้ หัวหน้าทีมที่มาในเวที คือ หัวหน้าทีมประเด็นที่ 6 อาจารย์วิเชียร จาญพจน์ วันนี้ถ้ามีข้อเสนอแนะจะได้พูดคุยกัน

เราทำอะไร เรามีหน้าที่รับทำแผนแม่บทการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา คำว่าทะเลสาบในงานวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยทะเล 4 ส่วนย่อย คือ

- (1) ทะเลน้อย
- (2) ลงมาที่คนพัทลุงเรียกว่า “ทะเลลำปำ” คือ ทะเลสาบตอนบน
- (3) ถัดไปจากเกาะใหญ่ถึงปากกระ อเรียกว่า “ทะเลสาบตอนกลาง”
- (4) รอบๆ เกาะขอม เรียกว่า “ทะเลสาบตอนล่าง”

ในส่วนรายละเอียดการทำแผนแม่บทฯ เริ่มจากทีมงานได้รับรู้จากสภาพพื้นที่ เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2546 ว่าจะทำโน่นทำนี่ ก็เลยมาให้มหาวิทยาลัยทั้ง 3 แห่งทำ ซึ่งจริงๆ ได้มีการปรึกษากันว่าถ้าหนักหนามากก็จะไม่ทำ แต่ทางทำนอกระบบนิเวศวิทยาสงขลาครินทร์บอกว่าเสียศักดิ์ศรี จะให้คนภาคอื่นมาทำได้อย่างไร จึงยอมมารับทำ ความจริงได้ทำแผนมาหลายรอบแล้ว แต่ที่ผ่านมายังขาดการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชน แผนจึงไม่สามารถเดินหน้าได้ อีกทั้งข้อมูลที่เก็บจากประชาชนยังมีน้อยมาก แต่สำหรับครั้งนี้จะมีการทำกันอย่างจริงจัง

ข้อมูลมี 3 ด้าน จากอดีตที่มีอยู่เอามารวมกัน ศึกษาทุกๆ ด้านไม่ว่าทางด้านสังคม และด้านประวัติศาสตร์ สำหรับพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบตั้งแต่จังหวัดพัทลุงและจังหวัดสงขลาจากทะเลขึ้นมา คนที่เกี่ยวข้องกับดินน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ต้องเกี่ยวข้องกันหมด คนดินน้ำกับปลายน้ำต้องเชื่อมโยงปัญหากันได้ เรามาทำแผนแม่บทฯ โดยการเอาองค์ความรู้จากวิทยาศาสตร์ และประวัติศาสตร์ที่มีอยู่ และที่ให้ความสำคัญคือข้อมูลความคิดเห็นของประชาชน ซึ่งจะนำข้อมูลทั้งหมดมาทำแผนพัฒนาทะเลสาบโดยมีเจตนารมณ์เพื่อคืนสภาพความอุดมสมบูรณ์ให้เหมือนเดิมมากที่สุดเท่าที่จะทำได้และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนตลอดไป

ข้อมูลสำคัญที่ต้องการจากประชาชนเมื่อทำแผนแม่บทแล้วคือ การทำแผนปฏิบัติการ โดยมีหน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบหลายหน่วยงาน เช่น เรื่องน้ำ คนที่เกี่ยวข้องจะต้องคิดว่าทำแผนอย่างไร ปฏิบัติอย่างไร ซึ่งเป็นเรื่องยากที่สุดเพราะคนที่เกี่ยวข้องมีมาก ตรงนี้จะมาทำงานร่วมกันอย่างไร

งานของเราใช้เวลาประมาณ 1 ปี โดยสองเดือนแรกจะลงพื้นที่กับประชาชนก่อน ซึ่งเวทีที่ผ่านมาเป็นเวทีของคณะกรรมการการมีส่วนร่วมฯ ซึ่งทางคณะกรรมการฯ ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมมาก โดยมีการจัดเวทีการมีส่วนร่วมไป 6 เวที แต่เมื่อสรุปเวทีแล้วยังขาดเวทีตอนกลางของกลุ่มน้ำ กับเวทีชุมชนเมือง จึงจัดเพิ่มอีก 2 เวที และได้แจกเอกสารที่จะศึกษา 9 ประเด็น ให้ประชาชนได้รับรู้เพื่อถามว่ามีปัญหาอะไรบ้าง มีความต้องการแก้ปัญหาอะไรบ้าง และจะมีการระดมปัญหาออกมา

อาจารย์บรรจง ทองสร้าง

ต่อไปขอเชิญผู้เข้าร่วมในเวทีแสดงความเห็นครับ

คุณบุญสงค์ อุปถัมภ์

ปัญหาที่ได้รับรู้ยังไม่เข้าจุดเท่าที่ควร ปัญหาเรื่องน้ำแบ่งออกเป็นปัญหาพื้นฐาน เนื่องจากภาวะอุณหภูมิโลกเปลี่ยนแปลง ทุกวันร้อนมาก ทำให้ส่งผลกระทบต่อน้ำแข็งขั้วโลกเหนือละลายลงมาถึงอ่าวไทย ซึ่งมีปริมาณมากกว่าน้ำเหลว ทำให้น้ำทะเลเพิ่มปริมาณสูงขึ้น กลุ่มน้ำทะเลสาบอยู่ที่ต่ำ น้ำเค็มดันน้ำเข้ามาในทะเลสาบมากกว่าในอดีต ชาวบ้านในพื้นที่อาศัยน้ำจากทะเลสาบ เนื่องจากมีน้ำฝนตกลดน้อย ชาวระโนดมีการสูบน้ำจืดไปใช้ในการทำนาข้าวเป็นจำนวนมาก ทำให้ปริมาณน้ำในทะเลสาบลดลง น้ำเค็มก็ดันเค็มเข้ามา

ข้าวใหม่ตายเรียบ เนื่องจากดินเค็ม สาเหตุหลัก 2 ประการคือ น้ำเค็มในทะเลมีมากขึ้น อีกทั้งน้ำกุ้ง ดึงน้ำเค็มเข้ามาในพื้นที่น้ำจืด แนวทางแก้ไข คือ การกั้นน้ำเค็มที่เข้ามาในพื้นที่ให้ระบายออกสู่อ่าวไทย และกั้นเขื่อนตรงไหนก็ได้ เพื่อกักน้ำจืดไว้ใช้

คุณพ่อง นวลศรี

ปัญหาของทะเลสาบ คือ ระบบชลประทานไม่สามารถใช้ได้ เพราะน้ำเค็มทะเลลักเข้ามาในทะเลสาบ ต้องสร้างเขื่อนกั้นน้ำเค็มเพื่อแบ่งเขตที่ระโนด ทะเลกว้าง 20 กิโลเมตร ยาว 40 กิโลเมตร รวมแล้วประมาณ 800 ตารางกิโลเมตร เก็บน้ำได้ 4,000 ล้านลูกบาศก์เมตร ลึก 3-4 เมตร

ตอนนี้ชาวประมงกลัวชาวบ้านที่นับถืออิสลามที่บ้านหัวเขา ปัญหาคือปลาไม่ได้มาวางไข่ ปลาน้ำจืดพอน้ำเค็มเข้าก็อยู่ไม่ได้ ทางแก้คือ ควรทำเขื่อนปากกรอ ขุดให้ลึกกว่าคลอง ส่วนปัญหาปลาที่จะขึ้นมาวางไข่กลางน้ำที่ถูกไซค์ดักไว้หมดนั้น ทางแก้คือ ควรทำแบบเขื่อนปากพนัง

ทะเลนี้ธรรมชาติสร้างไว้ดีที่สุด พระพุทธเจ้ายังตรัสไว้ว่า ทำอะไรให้ดูเยี่ยงอย่างมหาสมุทร หรือทะเล เมื่อมีสิ่งสกปรกลงไปคลื่นลมพัดพาไปได้หมด

คุณไสว ศรีสุวรรณ

ยังเห็นไม่สอดคล้องกับคุณบุญสงค์ ผมเลี้ยงควายบริเวณตอนเหนือทะเลสาบมา 20 ปี ปัญหาคันน้ำที่พัทลุง เวลาที่ฝนตกหนักน้ำก็ไหลลง ปัญหาจริงๆ คือ (1) ฝนตกน้อย และ (2) คนที่ทำนาข้าวคือ ให้ชลประทานสูบน้ำไปใช้ น้ำเค็มที่เหลือจากนาทุ่งจึงไม่สามารถระบายออกไปไหนได้ ทำให้เกิดปัญหา คือ น้ำที่ลงจากคันน้ำในช่วงหน้าฝนไม่มีที่เก็บ ผมอยากเสนอว่าให้สร้างเขื่อนน้ำล้นที่เกาะใหญ่ เพราะวาระดับน้ำในทะเลสาบตอนนี้กับตลิ่งทางทิศเหนือของทะเลสาบ อยู่ที 40 เซนติเมตร น้ำท่วมธรรมดาทุกปีจะไม่เกิน 1 เมตร ที่ท่วมตลิ่ง รวมเป็น 140 เซนติเมตร เมื่อถึงตอนนั้นน้ำในทะเลสาบจะจืดตามธรรมชาติ แต่หากท่วมเพียง 60 เซนติเมตรจากตลิ่ง น้ำยังไม่หายจากความเค็ม

หากคิดจะสร้างเขื่อน ให้นักวิชาการศึกษาว่าระดับน้ำในทะเลสาบในเดือนกุมภาพันธ์อยู่ในระดับใด ช่วงน้ำท่วมจะอยู่ราวๆ 1 เมตรกว่าๆ ส่วนเดือนมิถุนายนน้ำจะลดลงสู่ระดับเดิม หลังจากนั้น ถ้าพื้นที่ที่ระโนดต้องการน้ำมาทำนาปรัง ก็จะมีการสูบน้ำ ทำให้น้ำทะเลหนุนเข้ามา ถึงเดือนกันยายนฝนตกลงมา น้ำจะเข้ามาใหม่ เกิดน้ำหลากและน้ำท่วม ดังนั้นให้ไปพิจารณาว่าจะทำได้ไหม

คุณเนียม สังข์สุวรรณ

ขอสนับสนุนด้วยว่า การสร้างเขื่อนกั้นน้ำจืดไว้ในการทำนาหยาบ (นาตามฤดูกาล) และนาปรัง ส่วนการแก้ปัญหาหน้าเค็ม ผมจำ พ.ศ. ไม่ได้ ครั้งหนึ่งเคยเข้ามาที่ทะเลสาบ ชลประทานไม่สามารถสูบน้ำได้ ชาวนาทำนาแล้วจะทำอย่างไร ชาวบ้าน หมู่ 2 ตำบลตะเคียนะไปประท้วงขอความร่วมมือจากชลประทานให้สูบน้ำให้ได้ข้าวอ่อนมาบางส่วน สมัยพลเอกเปรมฯ มาเยี่ยมโครงการดีเด่น การขุดคลองจากบ้านสงวนไปบ้านแม่ใหญ่ มีความคิดของชาวบ้านว่าจะขออะไรบ้าง ชาวบ้านขอให้ทำถนนเข้าสู่ตำบลตะเคียนะ ผมทำหนังสือถึงพลเอกเปรมฯ ให้ทำเขื่อนกั้นน้ำเค็มที่บ้านปากกรอด้วย หนังสือตอบว่าถนนจะสร้างให้ ส่วนเขื่อนจะให้ชลประทานเขต 12 พิจารณาปัญหาสิ่งแวดล้อมมาถึงตอนนี้จะสร้างเขื่อนจากอดีตเมื่อสร้างชลประทานมาแล้ว บางครั้งน้ำเค็มเข้า และขณะนี้น้ำเค็มเข้าหมดแล้วจะทำอย่างไร

อยากให้แยกพื้นที่นาุ้งและนาข้าวให้ชัดเจน การเลี้ยงกุ้งควรทำให้ครบวงจร อย่าให้พื้นที่เสียหาย การทำเขื่อนน้ำเค็มที่ปากอ่าว ช่วยทำให้เกิดขึ้นด้วย

คุณวิฑูรย์ แก้วศิริ

ทำวิจัยมานานแล้วผลไม่รู้เป็นอย่างไร ปีนี้เริ่มจากประชาชนน่าจะถูกต้อง แต่การบูรณาการจะขอทั้งร้อยเปอร์เซ็นต์จากประชาชนไม่ได้ ในกรณีน้ำเค็มที่เข้ามา การแก้ปัญหาหลายทาง คือ เราใช้น้ำโดยไม่มีหลักการ ไม่มีการจัดการน้ำให้เป็น ใช้ฟุ่มเฟือย เมื่อน้ำจืดหมด น้ำเค็มจึงเข้ามา ดังนั้นเมื่อแก้ปัญหาแล้วต้องจัดระบบการใช้น้ำด้วย

พักพื้นที่ทะเลสาบสักช่วง ทำ “นาหยาบ” โดยการใช้น้ำฝน ทำคลองต่อเชื่อมจากกลุ่มน้ำปากพนัง ชักน้ำมาแก้ปัญหา เพราะถ้าปล่อยให้ทำเขื่อน และให้ชลประทานสูบน้ำมาใช้ เดือนเดียวน้ำก็จะแห้ง ดังนั้นเราจะต้องมาคิดว่า จะจัดระบบทะเลสาบเพื่ออะไร เพื่อให้ทรัพยากรมีเหมือนเดิมใช่ไหม นิวศวิทยาต้องรักษาไว้ ถ้าสร้างเขื่อนและทำนาไปพร้อมกัน น้ำที่จะนำไปใช้จะไม่พอ ซึ่งปลาที่น้ำเป็นห่วงคือ ปลามะลิ “ปลาลูกเหมา” ใช้อวนตาถี่ ไซนั้ง และไซยัดคักหมด ปลาในทะเลสาบมี 3 น้ำ คือ น้ำจืด น้ำกร่อย และน้ำเค็ม วงจรชีวิตของมันสามารถทำได้ โดยการช่วยบอกชาวประมงให้ช่วยกันดูแล อย่าใช้อวนตาถี่ ให้รักษาทรัพยากรธรรมชาติในน้ำด้วย และอยากให้ชาวนาหยุดขยายเนื้อที่นาุ้งและนาข้าว แล้วมีการเปิดพื้นที่สีเขียวให้มากขึ้น

คุณวิรัตน์ หยุทอง

ผมไปทุกเวที ที่ทุกคนเสนอถูกต้องหมด จะแก้ได้หรือไม่ได้อยู่ที่พวกเราทั้งหมดช่วยกันพัฒนาโดยมีวิธีการ 2 วิธีคือ (1) รวมตัวจับกลุ่มคู่สถานการณ์อาชีพของเรา คูนน้ำจืดจะทำอะไร น้ำกร่อยจะทำอะไร น้ำเค็มจะทำอะไร จะให้ส่วนราชการแบ่งโซน น้ำจืด น้ำเค็ม และน้ำกร่อย ซึ่งจะมีการดูแลกันได้ง่าย (2) ปัญหารู้แล้วที่เกิดจากอะไร แต่ไม่รู้คือวิธีการแก้ปัญหา ผมเสนอ 2 แนวทาง คือ (1) ให้ราชการเอาโครงการปี 2528 ที่ให้มีเขื่อนกั้นน้ำระหว่างเกาะใหญ่กับแหลมจองถนน (2) ให้ส่วนราชการเร่งปิดคลองระโนด - หัวไทรโดยสิ้นเชิง ไมเช่นนั้นชาวนาจะไม่มีน้ำที่จะทำนาแน่นอน ในขณะที่ทางกรมชลประทานบอกว่าน้ำไม่หมด อยู่ที่เรานำมาทำอย่างไรให้น้ำวนกลับมาได้ น้ำเค็มลงไปสู่น้ำเค็ม น้ำกร่อยไปสู่น้ำกร่อย

การที่ปลาหมดไปเป็นเพราะเราหา หรือประมงทำลาย เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2546 มีคนแจ้งมาว่าประมงออกเรือแล้วใช้ขวาวรอบๆ ปากอ่าวที่ปลาน้ำจืดจะเข้าไปวางไข่ เขากล่าวว่าประมง หรือชาวบ้าน ชายฝั่งจะใช้ “กั๊ด” (เครื่องมือจับปลาชนิดหนึ่ง) และ “อวน” กันไม่ให้ปลาวางไข่ใกล้ฝั่งเพราะอยากให้ปลาวางไข่กลางน้ำ ซึ่งธรรมชาติของปลาน้ำจืดไม่ได้วางไข่กลางทะเล แต่จะวางไข่ริมกอหญ้า บนพื้นดินที่น้ำตื้นส่วนมากปลาจะตายในช่วงนั้น อย่างปลาคูเริ่มหมด เมื่อไม่ให้ปลาวางไข่ริมตลิ่งปลาจะตายหมด

เขื่อนที่กั้นเกาะใหญ่ มีประโยชน์กับพรุควนเคร้ง อย่าให้น้ำแห้ง น้ำที่นี้ก็พอดี หน้าแล้งฝนขาดช่วงก็สูบน้ำขึ้นมา ในขณะที่นาุ้งก็ทำต่อไปไม่มีผลกระทบ ดังนั้นเราควรร่วมกันพัฒนาน้ำทั้ง 3 น้ำ

คุณสนั่น แก้วเหมือน

ผมพูดถึงธรรมชาติสมัยโบราณ อย่างทำนาเมื่อก่อน เดือน 6 ฝนตก เตรียมนา เตรียมไถ ธรรมชาติจึงมีความสำคัญมาก ผมเชื่อว่าเทคโนโลยีหากขาดทรัพยากรธรรมชาติจะไม่มี ความหมาย ทั้งนี้ เราอย่าทำลาย ควรที่จะอนุรักษ์ไว้เพราะเป็นของคู่กันของมนุษย์

สมัยก่อนคลองระโนดเราเคยนั่งเรือยนต์ไปปากพนังได้ นั่นก็แสดงว่าคลองกว้างมาก และมีน้ำจืดมาก แสดงว่าคลองทั้งสองเก็บน้ำไว้ได้หลายพันลูกบาศก์เมตรต่อหนึ่งคลอง จากคลองกกตลอดไปถึงอำเภอหัวไทร เรือที่บรรทุกข้าวได้ 20 เกวียน คลองหน้าแหลมไปทะเลน้อย ไปหัวไทรก็เหมือนกัน จากบ้านท่าออกไปถึงชะอวด คลองโป๊ะหมอ เรือยนต์วิ่งได้ตลอดเหมือนกัน คลองแม่น้ำใหญ่ไปถึงเขาชัยสนรับน้ำมาจากเทือกเขาบรรทัด คลองลำปำ และเก็บน้ำจืดได้เป็นล้านๆ ลูกบาศก์เมตร คลองทั้งหมดนี้ได้ผลักดันน้ำเค็มไม่ให้เข้ามา แสดงให้เห็นว่าธรรมชาติมีความสำคัญ แต่ถ้าตามธรรมชาติหมดก็ไม่ทันโลก

เมื่อก่อนเวลาฝนตก คลองทำไม่จึงมีน้ำจืดมาก น้ำเค็มที่เข้ามาได้เพราะชลประทานยกน้ำจืดไป น้ำจืดจึงมีจำนวนจำกัด น้ำเค็มจึงเข้ามาแทนที่ เราจะทำอย่างไร ในความคิดของผม ที่คุณวิรัตน์บอกว่า พรุขบน้ำ พรุนี้มีไม้ มีหญ้าปล้องต่างๆ ทั้บถมเข้าล่อยเป็น “หนม” (ตม) ขึ้นมา หนาเข้าๆ นกจึงออกขึ้นมาเป็น “หนม” หนาๆ แต่มีน้ำอยู่ข้างใต้ ซึ่งสมัยก่อนบ้านเรามีจะเชื่ออยู่มาก ทำไมบ้านเราไม่มีพรุขบน้ำที่หัวป่าเขียว ไม้เตย ไม้รัง ไม้แรกมีเต็ม ปีนั่นแล้งจัด เขาจุดป่าเขียว กินตม ตั้งแต่ป่าเขียวมาถึงหัวป่า เต่า ตะพาบน้ำ หลีกไฟมีมากเหลือเกิน ดินลงกลบพรุขบ น้ำหมด

อำเภอที่ได้ใช้น้ำจากทะเลสาบประกอบด้วย อำเภอระโนด อำเภอหัวไทรบางส่วน อำเภอปากพนัง อำเภอกวนขนุน และอำเภอเขาชัยสนบางส่วน ในความคิดของผม ที่เขาบอกว่าให้ทำเขื่อน แต่กลัวว่าจะมีผลกระทบกับสิ่งแวดล้อม เพราะทะเลจะตื้นขึ้นอีก แต่ก็สามารถทำได้ถ้าหากมีการขุดประตูน้ำขึ้นอย่างที่ผมเสนอ ถ้ามีทางออกอื่นก็ควรทำ ยังมีดินอีกมาก หากมีที่ว่างมากๆ ให้ทำเป็นที่เก็บน้ำ

พวกเราต้องกันเอง พ่อเฒ่าเคยสอนเราตั้งนานแล้วว่า “อย่ากินแต่กับ กลัวเป็นเดือน” ซึ่งเขาโกหก ไว้ว่า ไม่ใช่เป็นเดือน (พายุ) ในท้อง เขากลัวว่าพวกเราที่อยู่รุ่นหลังๆ จะอดกินกันเป็นเดือนเป็นปี เมื่อปลาหมด จากตำนานนั้นก็แสดงให้เห็นว่าอย่าเห็นแก่กิน จะต้องกินอย่างออมๆ (ประหยัด)

คุณวิรัตน์ ชาติรี

คลุกคลีกับนามาตลอด ปัญหาแก้ได้แต่ไม่ใช่อยู่ว่าพวกเราฝ่ายเดียว จะต้องให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเข้ามาร่วมกันดำเนินการ โดยระโนดเป็นพื้นที่ราบลุ่ม น้ำท่วมทุกปี เราไม่โทษพทลุงที่ไม่มีที่เก็บน้ำ น้ำมาจากพทลุง ปัจจุบันระบบชลประทานมีระบบเก็บน้ำ น้ำจะไม่ไหลลงทะเลสาบ ส่วนปัญหาน้ำเค็มนั้นเห็นด้วยกับคุณวิฑูรย์ว่าให้ดึงน้ำจากปากพนังมาแก้ปัญหาหน้าทะเลสาบ การทำนาปีนี้หมดโอกาสถ้ามีน้ำเค็ม จึงควรมีการทำเขื่อนปิดได้เปิดได้ ส่วนเรื่องปลา 3 นานัน อย่าฝันว่าจะมีขึ้นมาได้

โนรา ยก ชูบัว

ได้ฟังเขาพูดเรื่องน้ำ นาุ้งทำให้โดนตายหมด ผมจะพูดเรื่องทะเลสาบตอนล่าง ไปประชุมที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เขาว่าให้เขียนเรื่องสิ่งแวดล้อมทะเลสาบสงขลา ผมเขียนกลอนไว้นานแล้วจะอ่านให้ฟังชื่อบทว่า “ทะเลร้องไห้”

ว่าเรื่องเกาะยอนะ....

เพราะ ไม่ที่ปากหน้าไปหาใคร
เพราะ โรงงานรอบด้านทะเลสาบ
ทำลายแหล่งหากินถิ่นที่อยู่
อีกโรงงานบ้านช่องริมคลองน้ำ
ทั้งขยะมูลฝอยลอยเรี่ยราย
น้ำเคยใสกลับเวียนเปลี่ยนสีส้น
น้ำก็น้อยไม่ได้ทอด่ายเท
ที่ลึกๆ บางตอนแต่ก่อนนี้
บ้างกีดตั้งบังขวางทางน้ำเดิน
ธรรมชาติเปลี่ยนแปลงช่วยแก้ไข
เราชาวไทยร่วมใจให้จริงจัง
โรงงานใครจะคลานเข้าไปกราบ
เกาะประตูกกราบเดือนทุเรียนครีว
น้ำที่เสียอย่าส่งลงเลสาบ
เห็นคนทำนาให้รู้ย่ำดูคาย
สทั้งหม้อ ป่าขาด ญาติทำเสา
ป่าชายเลนรอบข้างอย่าถางฟัน
ช่วยป้องกันมลพิษที่ติดขัด
ทั้งคู่มือที่เราช่วยดู
ให้น้ำมีกินอุดมสมภาวะ
เดิม โกงกางข้างเคียงมีเรียงราย
ผิกระบบนิเวศวิทยา
ปล่อยน้ำเสียมลพิษทุกทิศทาง
เจ้าหน้าที่ของรัฐที่จัดไว้
หรือรับซองแล้วมองไม่เห็นภัย
ถึงเธอจนฉันทวยก็ช่วยไม่ได้
หรือทำงาน ไปติดอิทธิพล

ทะเลสาบสงขลานั้นตาไหล
น้ำพิษภัยไหลหลังพรั่งพรู
ปล่อยน้ำคราบมีกลิ่นเหม็นจืดหู
หอยปลาบู่งกึ่งเต่าตาย
ปล่อยน้ำคร่ำเทศบาลไม่ขาดสาย
มาตามสายน้ำไหลลงในเล
พอน้ำหันเกิดขมวนคล้ายกับอวนดั่งเหม
ท้องทะเลเปลี่ยนระดับอย่างยับเยิน
มูลฝอยมีเพิ่มพูนให้ดินเงิน
ที่เป็นเนินถูกน้ำกัดจนพัดพัง
ให้น้ำไหลสวยสดอย่าหมดหวัง
และปลูกฝังจิตสำนึกรู้ลึกตัว
ช่วยเลสาบอย่าให้สูญเลยทุนหัว
อย่าปล่อยตัวกันตามความสบาย
เมื่อท่านทราบถ่องแท้ช่วยแก้ไข
ดักเตือนให้ตื่นตัวจนทั่วกัน
ทั้งหัวเขา เกาะยอ ขอสงสาร
ที่เพาะพันธุ์สัตว์น้ำตามระดู
ที่น้ำพัดไหลพาลงมาสู่
ช่วยปูพื้นพื้นฟูอย่าดูคาย
ให้ปลาที่มีกินตามความมุ่งหมาย
เดี๋ยวนี้เตียนโล่งหมดโกงกาง
เพราะเหตุว่าคนระยำทำทางหลวง
ใครไหนบ้างที่จะช่วยด้วยเห็นใจ
ไม่รู้หายเหินห่างไปข้างไหน
ใครว่าไรก็ช่างไม่กั้ววล
หรือเงินเดือนรัฐให้ไม่สมผล
จึงเป็นคนละเว่นไม่เป็นงาน

กราบผู้มีงานดีมีอยู่บ้าง	โปรดเสาะหาให้เข้าชั้นขั้นมูลฐาน
ช่วยกำจัดปัดเป่าเอาผลงาน	ให้ทะเลสาบซาบซ่านพันภัย
พี่น้องถ้ายังข้องทะเลสาบ	เมื่อได้ทราบโศกที่ขานไห
รวมพลังความคิดรวมจิตใจ	มาด้านภัยสิ่งแวดล้อมให้พร้อมกัน
งดถ้ายสายน้ำเสียทุกสิ่งสิ้น	ทั่วท้องถิ่นช่วยรัฐริบจัดสรร
ท้องทะเลครวญหามานานครัน	มาช่วยกันเช็ดน้ำตาท้องทะเล

คุณกัลยา สุขสังข์

มีความรู้สึกที่ดิฉันมองเห็นการแก้ปัญหาทะเลสาบทั้ง 9 ประเด็นนั้น ยังขาดสิ่งที่สำคัญที่สุด คือ การศึกษา ศิลธรรมและจริยธรรมของคนในพื้นที่ เพราะว่าปัญหาเกิดจากคนในพื้นที่ไม่มีจิตสำนึกที่ดีในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ทำลายไปด้วยความไม่รู้ สำหรับการติดต่อประสานงานมาเวทีในครั้งนี้ไม่มีคนสนใจ หลายคนบอกว่าไม่อยากจะรับรู้เพราะคิดว่าความคิดของตนไม่มีประโยชน์

อยากให้คณะผู้จัดทำแผนแม่บทฯ มีโครงการที่จะพัฒนาให้ประชาชนตระหนักในปัญหาที่เกิดขึ้น คิดว่าโครงการนี้โรงเรียนควรมีบทบาทที่สำคัญในการสร้างความตระหนักให้กับเยาวชนในพื้นที่ เพราะปัจจุบันนี้หลักสูตรที่จะสอนก็ไม่มี จึงคิดว่าน่าจะนำไปเป็นบทเรียนในการสอนเทอมหน้า

คุณเอกชัย ถาวรวงศ์

เปิดเวทีช่วงบ่ายด้วยการสรุปความเห็นในช่วงเช้า และเปิดประเด็นที่เหลือให้ร่วมแสดงความเห็น

อาจารย์อริ รังสิโยภักดิ์

ประเด็นนี้น่าจะเห็นชัดแล้ว เรื่องต่อไปจะทำอย่างไร ต้องการให้คนในพื้นที่แสดงความคิดเห็น ต้องการให้ประโยชน์และพัฒนาไปสู่ทิศทางไหน ในแนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรอย่างยั่งยืนให้มีตลอด ควรจะเป็นอย่างไร ขอเชิญครับ

คุณวิชัย อินทวงศ์

ขอสนับสนุนโครงการสร้างเขื่อนกั้นน้ำจืดน้ำเค็มอย่างเต็มที่ พี่น้องชาวกระแสน้ำ 90 เปอร์เซ็นต์ สนับสนุน ปัญหาเศรษฐกิจปากท้องเป็นบ่อเกิดปัญหาอื่นๆ ตามมา

คุณผ่อง นวลศรี

ในเรื่องสภาพของดินผมมีตัวอย่างมาด้วย ดินวันนี้เป็นกรดเป็นด่าง เอาดินไปตรวจได้ใหม่...สมัยที่ผมทำนา ได้ 1,000 กิโลกรัม เดียวนี้ได้เพียง 600 กิโลกรัม ต้นตอของปัญหา คือ คนรวยปล้นคนจน และมีปุ๋ยเคมีจากต่างประเทศเข้ามา ชาวนาคิดนิสัยเกียจคร้านชอบใช้ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ จึงทำให้คนทำยิ่งจนลง เนื่องจากต้นทุนการผลิตสูงขึ้น

คุณสนั่น แก้วเหมื่อน

ที่เราอยู่ตรงนี้เมื่อก่อนเป็นทะเลทั้งหมด มีหลักฐานร่องรอยบอกไว้ชัดเจน ปัญหาเรื่องดินในนา ผมไม่โทษว่าดินเป็นกรดหรือด่าง เพราะเป็นไปตามธรรมชาติ กรมทรัพยากรธรณีสำรวจไว้แล้วว่าไม่มีดินจืดสมบูรณ์ เพราะฉะนั้นผมพูดถึงที่ดิน มีหมิ่นไรที่มี นส.3 พร้อม ซึ่งพื้นที่นาไม่มีข้าวขึ้นเลย เนื่องจากน้ำเค็มสะสมอยู่ใต้ดิน

เมื่อก่อนเราทำนากับวัว เมื่อไถแล้วฝนตกพอชุ่ม น้ำคิ่ง (น้ำขัง) วิธีก่ คือ ให้รัฐบาลทำพังกั้นน้ำไว้ โดยการยกร่องให้สูงอย่างน้อย 50 เซนติเมตร กั้นน้ำไว้เพื่อชะล้างความเค็มของดินไว้ก่อน มีน้ำขังตลอดปี ผมเชื่อว่าจะไม่เกิดกรดและด่าง อีกทั้งดินก็จะไม่เปรี้ยวเหมือนเดิม

คุณสุวิทย์ สุขขัง

ติดตามการพัฒนาทะเลสาบมานาน อยากเห็นพื้นน้ำมีกุ้ง ปลา เหมือนเดิม ทำอย่างไรให้ธรรมชาติกลับมาเหมือนเดิม ให้มีที่สาธารณะได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน และอยากให้กันพื้นที่ชุ่มน้ำเอาไว้

คุณกริธา

ฝากไว้ว่าอยากให้ตั้งสถาบันฟื้นฟูทะเลสาบกับกองทุนฟื้นฟูทะเลสาบ ตั้งกองทุนปรับพื้นที่ทำนา สัก 50 ไร่ เป็นพื้นที่สีเขียว

คุณปลั่ง

วิธีการของเราเหมือนกับที่เราเคยทำเมื่อหลายปีมาแล้ว แต่ว่าทำไปแล้วหาข้อยุติไม่ได้เพราะวิธีการไม่น่าจะได้ข้อยุติ ซึ่งมีการถกเถียงกันว่าเกิดความเห็นแก่ตัว ดังนั้น จึงต้องมีการแบ่งปันทรัพยากรให้เท่าเทียมกัน โดยจะขึ้นอยู่กับสภาพความเป็นไปได้ของธรรมชาติตรงนั้น ดังนั้น วันนี้น่าจะหาข้อยุติได้ โดยทางคณะผู้ศึกษาจะต้องเอาข้อมูลเก่าที่มีอยู่มาประกอบปรับเป็นแผนแม่บท

ข้อเสนอทำเขื่อนเสนอไปทุกปี แต่กักตุนไป ผมขอเสนออีกทางเลือกหนึ่ง คือ ให้ขุดลอกทะเลสาบเพื่อให้มีน้ำจืดมากกว่าน้ำเค็ม ซึ่งน้ำเค็มจะเข้ามา 10 ปีต่อครั้ง จะทำอย่างไรที่จะใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างพรวนเครื่อง พรวนงาเริ่มที่เป็นเส้นเลือดใหญ่หล่อเลี้ยงผู้คน มีอาหาร มีน้ำเข้ามาช่วยในการทำนา และคืนชีวิตให้กับพรวนเครื่อง

คุณน้อม สังข์สุวรรณ

ย้อนอดีตพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบเมื่อ 40 ปีที่ผ่านมา ตำบลตะเคียนมีความอุดมสมบูรณ์ ทำนายน้อย ประกอบกับคนมีน้อย พื้นที่การทำเกษตรมีเหลือเพื่อทำไม่หมด การทำลายหน้าดินก็ไม่มี และมีการทำนาหว่านโดยใช้วัวไถทำเวียนเป็นวัฏจักร สัตว์น้ำจำพวกปลา กุ้ง ยังสมบูรณ์ ดินสมบูรณ์ ข้าวสมบูรณ์ ปัจจุบันการทำเกษตรสมัยใหม่เอาชนะธรรมชาติ รัฐมีการพัฒนาให้เกิดชลประทาน เกิดการทำนา 2 ครั้ง เป็นการทำลายทรัพยากรหน้าดินโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ การทำเกษตรนาปรังเมื่อไม่มีการจัดการที่ดีจะนำไปสู่การทำลายหน้าดิน

ในคลองบ้านผมจะต้องขุดลอกทุกๆ 6 ปี วิธีที่เราจะแก้ คือ การทำนาปรัง ทำปีละ 2 ครั้ง เวล่าน้ำขึ้นเราสูบน้ำออก หน้าดินก็จะไปกับน้ำหมด เราน่าจะทำนาหว่าน (นาตามฤดูกาล) สักครั้ง นาปรังสักครั้ง เดือนสิบหว่านข้าว ส่วนเดือนเมษายนเกี่ยวข้าวนาหว่าน แล้วค่อยมาทำนาปรัง ดินจะได้พักตัว ตรงนี้เราพร้อมถ้าได้หลักวิชาการไปเสริม และระบบชลประทานไปช่วย

การอนุรักษ์สภาพสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องที่ยาก เพราะว่าทรัพยากรสูญเสียไปหมดแล้ว โดยคนที่เข้าไปอยู่ไม่รู้ว่าเป็นเขตที่ทำกินของชาวบ้าน ดังนั้น ขอให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการในการบริหารจัดการ

ส่วนทางด้านการประมงถ้าเราไม่พัฒนาทะเลสาบไม่มีการนำพันธุ์ปลามาปล่อย ไม่มีการจัดการให้ชัดเจนว่าช่วงไหนจะจับปลา หรือปล่อยปลา ก็จะไม่เกิดขึ้น ส่วนการท่องเที่ยวนั้นฝากให้คณะกรรมการดูว่าจะจัดตรงไหน

ว่าที่ร้อยตรี ไกรธนู แก้วทนง

การพัฒนาทะเลสาบเป็นโครงการนำร่อง หากประชาชนร่วมมือและมองเห็นปัญหาไปในทิศทางเดียวกันก็สามารถจะแก้ปัญหาได้

เรื่องน้ำ และการสร้างเขื่อน พื้นที่นี้ไม่รู้ว่าจะระบบไหนจะสร้างได้หรือไม่ได้ขึ้นอยู่กับความสามัคคี เช่น การขุดลอกคลองอย่างเร่งด่วน และนำน้ำจากเทือกเขาบรรทัดมาใช้ในบางฤดูกาล จึงอยากฝากให้คณะกรรมการไปดู และศึกษาเรื่องการเดินท่อจากเทือกเขาบรรทัดลงมาพื้นที่ระโนดว่าเป็นไปได้ไหม ซึ่งถือว่าเป็นแผนระยะยาว

ขณะนี้กองทัพสามารถช่วยสนับสนุนเครื่องจักรแทนที่การว่าจ้างเป็นการพัฒนาระยะสั้นโดยการประสานงานกับ อบจ. สงขลาในการขอค่าน้ำมันให้กองทัพขุดลอกคลอง

ปัญหาอาชีพที่มารองรับนั้น ชาวระโนดทำนาประมาณ 80 เปอร์เซ็นต์ ไม่มีหน่วยงานใดมาส่งเสริมอาชีพอื่นๆ สิ่งเหล่านี้หากมีข้อเสนอจากหน่วยงานอื่นมาช่วยส่งเสริมอย่างครบวงจร นาดมหรือนาหว่านให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาชี้แนะว่าทำอะไร ให้ชาวนาหว่านข้าวแล้วไม่ปล่อยน้ำ หาวิธีการช่วยเหลือ โดยน้ำมี 4 แหล่งที่เป็นปัญหา คือ น้ำที่ใช่ น้ำที่เก็บเกี่ยว น้ำจากอุตสาหกรรม และน้ำจากชุมชน

เรื่องดินซึ่งถูกกัดเซาะตามธรรมชาติ ข้อเสนอคือ การเรียงหินขวางการกัดเซาะของดิน เพราะขณะนี้คลื่นกัดเซาะมาถึงถนนทางทิศเหนือของหัวป่า และดินถูกกัดเซาะไปหมด ฝากให้คณะกรรมการช่วยดู

อาจารย์อารี รัชสิโยภณภู

เวทีการรับฟังความเห็นคณะทำงานจะเปิดรับฟังให้หมดทุกเวทีทั้ง 10 เวที ต่อจากนั้นจะมีรอบ 2 คณะกรรมการรับฟังความเห็นฯ จะได้นำข้อมูลไปทำแผนแม่บทฯ ให้เสร็จใน 2 เดือน แล้วนำแผนลงพื้นที่อีกรอบเพื่อฟังความเห็นของพี่น้องว่าเห็นด้วยหรือไม่อย่างไรกับแผนแม่บทฯ

คุณสมควร

ปัญหาของตำบลบ้านขาวคือ ปัญหาที่ดิน พื้นที่ระโนดมีปัญหาคล้ายๆ อำเภอหาดใหญ่หลายอย่าง เช่น น้ำเสียจากตลาดระโนด อยากหาหรือให้มีการจัดเวทีลงพื้นที่บริเวณห้วยป่า บ้านขาว

อาจารย์จรัส หนูทอง

เรื่องสำคัญในตอนนี้มี 2 เรื่องคือ แผนแม่บทฯ กับเรื่องเร่งด่วน ในส่วนของเรื่องเร่งด่วนนี้ขอให้พี่น้องเสนอไปยังคณะอนุกรรมการฯ ว่าจะดำเนินการอย่างไร เนื่องจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องอยู่ที่นั่นหมดแล้ว

คุณวิฑูรย์ แก้วศิริ

สภาพดินทั่วไปมีความเสื่อม เริ่มแรกชาวบ้านทำนาโดยใช้ปุ๋ยธรรมชาติเป็นส่วนใหญ่ แต่มีการกระตุ้นจากราชการให้ใช้ปุ๋ยเคมี ทำให้เกษตรกรไม่สามารถพัฒนาแบบเดิมได้ นี่คือการผิดพลาดที่อยากให้มีการปรับทิศทาง โดยการตั้งโรงเรียนสอนทำนา เนื่องจากการเกษตรจะต้องเดินควบคู่ไปกับโลก เมื่อมีการใช้ปุ๋ยเคมี คุณภาพของดินจะไปทำลายกันเอง เดี่ยวนี้เป็นเม็ดยา เมื่อก่อนเป็นดินเหนียว เม็ดยาไม่สามารถเก็บกักน้ำ เมื่อฝนตกจะไปกับน้ำ พอแห้งก็แข็งเป็นกระดาน อยากให้มีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไปแนะนำให้ความรู้กับชาวบ้าน ไม่อย่างนั้นต้นทุนในการผลิตจะสูงขึ้น

ขอเสริมในเรื่องของทรัพยากรในน้ำ ให้ไปดูแลเรื่องไซ กุ้งก้ามกรามที่ปล่อยไปปนกับกุ้งนา บางครั้งมากกว่ากุ้งนา เมื่อเข้าไปแล้วแยกออกไม่ได้ ขอร้องให้หยุด ทางฝั่งตะวันออกไม่มีวนตาเล็กแล้ว

อาจารย์อารี รัชสิโยภณภู

ตอนนี้เรามีเจ้าภาพแล้ว คือ ผู้ว่าฯอิโ

คุณวิรัตน์ หยุทอง

สาเหตุที่ดินเสื่อมไม่ได้อยู่ที่ทำนาหลายครั้ง แต่ความผิดอยู่ที่ภาครัฐที่มีการรณรงค์ให้ใช้ปุ๋ยเคมีจนเกิดผลกระทบทำให้ดินเสื่อมโทรม และสารเคมีตกค้าง อีกทั้งมีการใช้ยาฆ่าแมลง วิธีการแก้ไขคือให้งดการสั่งปุ๋ยเคมีเข้าประเทศ เพื่อช่วยประหยัดเงินตราด้วย

ถ้าเราจะปรับที่นาให้เหมือนเดิม นึกถึงบรรพบุรุษเราที่ทำนาด้วยการใช้ปุ๋ยคอก ถ้ากลับมาใช้เหมือนเดิมได้ก็น่าจะมีผลดีมากว่า เพราะปัจจุบันเราขาดการศึกษาจากบรรพบุรุษ เนื่องจากเชื่อนักวิชาการมากเกินไป

เรื่องปลาในทะเล ปลาที่สูญพันธุ์เกิดจากมนุษย์ทำลาย และนักวิชาการบางส่วนรณรงค์ให้ทำลายไปด้วย ดังนั้น ควรกลับไปยึดคำแต่โบราณว่า “กินแต่น้อยๆ ประหยัดให้มากที่สุด”

ทำไมบริษัทไม่เลิกผลิตอวนตาถี่ อยากให้คณะกรรมการฯ ช่วยดูตรงนี้ด้วย กำหนดนโยบายลงมาจากข้างบนไม่ให้มีการผลิต

อาจารย์วิชัย อินทวงศ์

การจัดการที่ดิน ได้ทราบว่ามีที่ดินริมทะเลสาบ แต่ไม่ทราบว่าห่างเท่าไร มีการสงวนไว้เป็นที่สาธารณะ ชาวบ้านยึดเอาไปออกเอกสารสิทธิ์ และไม่ได้ใช้ประโยชน์

มีเอกสารเก่าเป็นการทบทวน...

(อ่านเอกสาร เรื่องราษฎรบริจาคติน เรียนผู้ว่าราชการสงขลา มีผู้บริจาคติน 500 ไร่)

อาจารย์บรรจง รัตนชาติ

ทุกคนพูดได้ดีมีเหตุผล เรื่องทะเลสาบมีปัญหามานาน เรื่องน้ำ ความอุดมสมบูรณ์ ความขัดแย้งของกลุ่มสาขาอาชีพ เป็นเรื่องที่มาพูดเหมือนกันจะมีปัญหา เวทีนี้เน้นหนักไปทางกลุ่มทำนา ปัญหาจึงน้อยการฟื้นฟูให้ได้เหมือนเดิมเป็นไปได้ยาก แต่ก็ต้องทำ ทุกคนต้องเข้ามารับผิดชอบ ผมขอเสนอเรื่องน้ำ ผมเห็นว่าทะเลสาบแก่ยากคนที่ทำประมงเมื่อมีการสร้างเขื่อนกักตักน้ำ แต่การทำนาจำเป็นต้องใช้น้ำ จะให้ทำนาแบบนาปีก็ทำไม่ได้ เดียวนี้ฝนระยะสั้น น้ำทะเลสาบจะให้กลับมาจัดเหมือนเดิมเป็นไปได้ยาก ดังปัญหาที่ว่ามา ทะเลตื้น การเก็บน้ำไว้ได้มีน้อย นี่คือปัญหา เราน่าจะคิดหาน้ำจากที่อื่นเข้ามา เรามีถนนห้วยป่า-ไสกลิ่ง ตรงนั้นถ้าเป็นคันดินกั้นน้ำ ลองกั้นคลองนางเรียม อย่าให้มีการสูบน้ำมากเกินไป อยากให้มีการเก็บน้ำในป่าพรุด้วย และอยากให้ชลประทานไปสร้างที่สูบน้ำสาขาไว้อีกจุดหนึ่ง ไปศึกษาเสียก่อนว่าจะมีผลกระทบกับอาชีพอื่นหรือไม่

เรื่องดินเสียเกิดจากการใช้ปุ๋ยเคมี อยากให้มีการศึกษาว่าเป็นไปได้หรือไม่ที่จะมีการทำนาแบบอื่น

เรื่องส่งเสริมอาชีพในพื้นที่ บางจุดที่ใช้น้ำในการทำนาบางที่ทำนายาก อยากให้รัฐส่งเสริมการปลูกพืชที่ใช้น้ำน้อย ทำปศุสัตว์ หรืออาชีพอื่น

การเปลี่ยนอาชีพ ให้ปลูกฝังจิตสำนึก ผมเห็นด้วย น่าจะมีหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องสิ่งแวดล้อมทะเลสาบ สงขลาเข้าไปในห้องเรียน น่าจะมีหน่วยงานโดยตรงเกี่ยวกับเรื่องทะเลสาบสงขลาขึ้นมาสักหน่วยงาน มีองค์กรเครือข่ายอยู่รอบๆ ทะเล

เรื่องน้ำเสีย น่าจะมีเขื่อนกั้นน้ำเสียหรือบำบัดจากหัวไทร ระโนด มีการปิดกั้น และสร้างบ่อบำบัดน้ำเสีย

ปัญหาของบ้านขาว เขตอนุรักษ์สัตว์ป่าทะเลน้อย มีนกขยายพันธุ์มาก ขยายพื้นที่ห้ามล่าจนถึงหมู่บ้าน ห้ามกระทำการใดๆ บนที่ของตนเอง อยากให้คณะกรรมการฯ แก้ไขเป็นแผนแม่บทฯ แก้ไขให้คนตรงนั้นสามารถประกอบอาชีพได้เหมือนเดิม

คุณจอมพร เจริญวัฒน์

ในฐานะที่ดูแลระบบชลประทานทั้งคาบสมุทรสติงพระ ผมมีข้อมูลบางส่วนมาเล่าสู่กันฟัง โครงการทุกที่ที่เกิดขึ้น อย่างเช่น เขื่อนระวะ นายฯ ทักนิคมบอกว่าระบบนิเวศเปลี่ยนแปลงไป ผมไม่ค่อยเชื่อว่ามันจริงหรือไม่ อยากให้มีการพิสูจน์ให้เกิดความชัดเจน

ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือสังคมเมื่อ 30 ปีก่อนยังไม่ชัด โครงการของชลประทาน ที่ผ่านมามีการนำเสนอให้ได้ก็ดี แต่คุณภาพน้ำควบคุมไม่ได้ เรื่องน้ำเป็นปัญหา จึงอยากฝากให้น้ำท่า น้ำฝนที่ตกลงมารวมสู่ทะเลต่อปี ประมาณ 6,000 กว่าล้านคิว ความจุ 2,000 กว่าล้านคิว จากความจุนี้ชลประทานสูบน้ำออกมา 120 ล้านคิว สูบน้ำให้ชาวนา ปริมาณน้ำที่เรานำไปใช้ 3 เท่าของทะเลน้อย เมื่อมาเปรียบกับน้ำในทะเลสาบมีเพียง 5 เปอร์เซ็นต์

การดึงน้ำจากปากพนังมาใช้ที่นี่ ถ้าคิดจะทำนา น้ำก็ไม่พอ ทำไม่ได้แน่นอน ควรปรับเปลี่ยนเป็นอาชีพอื่นอย่างไรก็ดี เราได้ดำเนินการแล้ว ปิดคลองกักกักน้ำไว้ใช้ ปีนี้ 8 เดือนมาแล้ว ฝนตกเพียง 900 มิลลิเมตร ยังขาดอีก 2,000 มิลลิเมตร

อาจารย์อารี รั้งสิโยกฤษฎ์

ขอขอบคุณที่ให้ข้อมูล เชิญ อาจารย์วิชัย เชื่อมโยงข้อมูลที่ได้จากการประชุมที่จัดที่สหกรณ์การเกษตร ระโนดว่าขาดเหลืออะไรบ้าง

อาจารย์วิชัย กาญจนสุวรรณ

ผมนั่งดูแล้ว 70 เปอร์เซ็นต์ เชื่อมโยงกันได้ มีการพูดถึงลูกชาวนาที่ไม่ทำนา ส่วนประเด็นเรื่องราคาพูดถึงเรื่องการประกันราคาข้าว เราควรดูสถานการณ์ทั้งที่เลวที่สุดและดีที่สุดที่จะเกิด หากไม่เป็นไปตามที่คาดหวังจะเป็นอย่างไรบ้าง

เรื่องนากุ้งยังเป็นปัญหาหรือเปล่า สิ่งเหล่านี้เมื่อนำมาประมวลจะนำไปปะติดปะต่อ ดูต่อไปจากข้อเสนอที่มี เราควรปรับเปลี่ยนอย่างไรให้อยู่ในปัจจุบัน ทำอย่างไรที่จะพูดคุยปรึกษาหารือกัน หรือว่าการปลูกจิตสำนึกให้คนที่มิหน้าที่โดยตรง ทำอย่างไรให้โรงเรียนเป็นศูนย์การเรียนรู้จริงๆ กรณีความเห็นต่างๆ ให้เด็กๆ ได้มีโอกาสศึกษาวิจัย และเรียนรู้ว่าจะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนได้อย่างไร เด็กรุ่นใหม่จะได้เรียนรู้เรื่องของท้องถิ่น รู้จักตัวเอง และเกิดความภาคภูมิใจมากขึ้น จะยังไม่สรุป แต่จะรอฟังความเห็นจากเวทีอื่นต่อไป

อาจารย์อารี รังสิโยกฤษณ์

ในนามเจ้าของเรื่องขอขอบคุณทุกท่านที่มาร่วมแสดงความคิดเห็น เพื่อที่จะเป็นประโยชน์ในการวางแผน
แม่บทฯ ต่อไป ความเห็นอื่นๆ สามารถส่งต่อไปให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ตลอดเวลา

อาจารย์จรูญ หยุทอง

สามารถส่งความเห็นไปได้ที่สถาบันทักษิณคดีฯ หรืออนุกรรมการทุกท่าน ต่อไปเราจะมีจดหมายข่าว มี
รายการวิทยุ อ.ส.ม.ท. 96.5 เวลา 05.00 – 06.00 น. ทุกวัน

สรุปประเด็นจากเวทีการมีส่วนร่วมและประชาสัมพันธ์
โครงการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
วันพุธที่ 15 ตุลาคม 2546 ณ โรงเรียนระโนดวิทยา

(ประเด็นที่สรุปข้างล่างนี้เป็นความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุม ไม่ใช่ความคิดเห็นของคณะผู้ศึกษา)

1. ป่าชายเลน

ประเด็นปัญหา

- มีการทำลายป่าชายเลน

2. ป่าพรุ

ประเด็นปัญหา

- ทำอย่างไรที่จะใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างพรุควนเคร้ง และกั้นชีวิตให้กับพรุควนเคร้ง โดยกั้นพื้นที่ชุ่มน้ำไว้
- เชื้อนที่กั้นเกาะใหญ่ มีประโยชน์กับพรุควนเคร้ง ช่วยให้น้ำไม่แห้ง หน้าแล้งฝนขาดช่วง ก็สูบน้ำขึ้นมา ในขณะที่น้ำกึ่งก็สามารถทำต่อไปได้ไม่มีผลกระทบ
- ไม่มีพรุชันน้ำที่หัวป่าเขียว

3. ทรัพยากรดิน และการใช้ที่ดิน

ประเด็นปัญหา

- เกษตรกรที่ทำนาประสบปัญหา เนื่องจากสาเหตุหลัก 2 ประการ คือ ปัญหาดินเค็มเพราะน้ำทะเลรุกเข้ามา และการทำนาเกลือ มีการดึงน้ำเค็มเข้ามาในพื้นที่น้ำจืด
- ดินเป็นกรด-ด่าง สภาพดินทั่วไปเสื่อม สาเหตุของดินเสื่อมไม่ได้เกิดจากการทำนาหลายครั้ง แต่อยู่ที่การรณรงค์ให้ใช้ปุ๋ยเคมีของภาครัฐ จนเกิดผลกระทบทำให้ดินเสื่อมโทรม มีการตกค้างของสารเคมี และการใช้ยาฆ่าแมลง ซึ่งจากเดิมชาวบ้านทำนาโดยใช้ปุ๋ยธรรมชาติเป็นส่วนใหญ่ แต่มีการกระตุ้นจากทางราชการให้ใช้ปุ๋ยเคมี
- การใช้ปุ๋ยเคมีเป็นการทำลายคุณภาพของดิน ดินกลายเป็นเม็ดทราย จากที่เมื่อก่อนเป็นดินเหนียว ดินทรายไม่สามารถเก็บกักน้ำ เมื่อฝนตกจะชะล้างไปกับน้ำ เมื่อดินแห้งก็แข็งเป็นกระดาน
- ปัญหาเรื่องดินที่ถูกกัดเซาะตามธรรมชาติ
- ต้องการให้แยกพื้นที่นาเกลือ และนาข้าวให้ชัดเจน
- การทำนาเกลือทำให้ดินตาลโดนตาย
- ที่ดินริมทะเลสาบที่สงวนไว้เป็นที่สาธารณะ มีชาวบ้านเข้าไปครอบครองและออกเอกสารสิทธิ แต่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ในพื้นที่
- การพัฒนาชลประทานของภาครัฐ ทำให้เกิดการทำนาปรัง (ทำนาครั้งที่ 2 ในช่วงแล้ง) หากมีการจัดการที่ไม่ดี ก็จะเป็นการทำลายทรัพยากรดินโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์

แนวทางแก้ปัญหา

- ปัญหาที่ดินที่ถูกกัดเซาะตามธรรมชาติ แก้ปัญหาด้วยการนำหินมาเรียงเพื่อขวางการกัดเซาะของดิน เนื่องจากในขณะนี้คลื่นกัดเซาะมาจนถึงถนนทางทิศเหนือของหัวป่า ซึ่งหน้าดินถูกกัดเซาะไปเกือบหมด
- เรื่องดินเสียจากการใช้ปุ๋ยเคมี ต้องการให้มีการศึกษาความเป็นไปได้ในการทำนาในรูปแบบอื่น และให้ภาครัฐจัดการส่งปุ๋ยเคมีเข้าประเทศ
- ต้องการให้มีการนำดินที่เสื่อมไปตรวจสอบคุณภาพ
- ต้องการให้มีหน่วยงานเข้าไปแนะนำและให้ความรู้กับชาวบ้าน เช่น การตั้งโรงเรียนสอนทำนา
- ให้อยุธยชัยพื้นที่ทำนาข้าว และนาทุ่ง แล้วมีการเปิดพื้นที่สีเขียวให้มากขึ้น
- การเลี้ยงกุ้งควรทำให้ครบวงจร อย่าให้พื้นที่เสียหาย
- การทำนาปรัง เมื่อน้ำขึ้นมีการสูบน้ำออก หน้าดินก็ถูกชะไปกับน้ำ จึงควรจะทำนาหยาบ (นาตามฤดูกาล) สลับกับนาปรัง เดือนสิบหว่านข้าว เดือนเมษายนเกี่ยวข้าวนาหยาบ แล้วกลับมาทำนาปรัง ดินจะได้พักฟื้น
- ปัญหาของตำบลบ้านขาว คือ ปัญหาการจัดการที่ดิน ต้องการให้มีการจัดเวทีเสวนาลงพื้นที่บริเวณหัวป่า-บ้านขาว

4. ทรัพยากรน้ำ และมลพิษทางน้ำประเด็นปัญหา

- กลุ่มน้ำทะเลสาบอยู่ที่ต่ำ เมื่อระดับน้ำทะเลสูงขึ้น อันเนื่องจากภาวะโลกร้อนจึงผลักดันน้ำเค็มให้เข้ามาในทะเลสาบมากกว่าในอดีต อีกทั้งชาวระโนดมีการสูบน้ำจืดไปใช้ในการทำนาข้าวเป็นจำนวนมาก ทำให้ปริมาณน้ำในทะเลสาบลดลง น้ำเค็มจึงรุกเข้ามา อีกสาเหตุ คือ การที่ชลประทานมีการสร้างเขื่อนมาก และดึงน้ำจืดไปเก็บกักไว้ น้ำเค็มจึงเข้ามาแทนที่
- ระบบชลประทานไม่สามารถใช้ได้ เพราะน้ำเค็มทะลักเข้ามาในทะเลสาบ
- ปริมาณน้ำฝนในแต่ละปีน้อย เนื่องจากฝนตกน้อย จึงไม่มีน้ำเพียงพอในการทำนา ทำสวน
- ทะเลตื้นทำให้มีการเก็บน้ำไว้ได้น้อย
- มีน้ำ 4 แหล่งที่เป็นปัญหา คือ น้ำไข่อุปโภค น้ำที่ใช้ในการเกษตร น้ำจากอุตสาหกรรม และน้ำจากชุมชน
- ต้องการให้มีการศึกษาระบบนิเวศน์ ว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรในการสร้างเขื่อนปากกระวะ
- ปัญหาน้ำเค็ม/น้ำเสีย เกิดจากการใช้น้ำอย่างไม่มีการจัดการ ไม่มีการบริหารจัดการอย่างถูกต้อง ใช้อย่างฟุ่มเฟือย
- โรงงาน บ้านเรือน ที่อยู่รอบทะเลสาบ มีการปล่อยน้ำเสีย และทิ้งขยะลงสู่ทะเลสาบ
- ปัญหาน้ำเสียจากตลาดระโนด บริเวณ ตำบลบ้านขาว

แนวทางแก้ปัญหา

- ขณะนี้ทางกองทัพสามารถให้การสนับสนุนเครื่องจักรแทนที่การว่าจ้าง ซึ่งเป็นการพัฒนาระยะสั้น โดยการประสานงานกับ อบจ. สงขลา ในการขอค่าน้ำมันให้กองทัพช่วยเหลือคล่อง
- ให้มีการขุดลอกคลอง และทะเลสาบเพื่อให้มีน้ำจืดมากกว่าน้ำเค็ม หรือหาทางนำน้ำจากที่แหล่งอื่นเข้ามา

- ต้องการให้คณะกรรมการเข้าไปยังพื้นที่ เพื่อศึกษาเรื่องการเดินท่อจากเทือกเขาบรรทัดลงมาพื้นที่ระโนดว่า เป็นไปได้หรือไม่ ในการนำน้ำจากเทือกเขาบรรทัดมาใช้ในบางฤดูกาลซึ่งถือว่าเป็นแผนระยะยาว
- เรื่องน้ำเสีย ควรจะมีเขื่อนปิดกั้นน้ำเสีย หรือสร้างบ่อบำบัดน้ำเสียจากอำเภอหัวไทร และอำเภอรโนด
- ตรกถนนหัวป่า ไสกลิ่ง ถ้าเป็นคันดินกั้นน้ำ ลองกันคลองนางเรียม อย่าให้มีการสูบน้ำมากเกินไป
- ต้องการให้มีการเก็บน้ำในป่าพรุ และต้องการให้ชลประทานสร้างที่สูบน้ำสาขาเพิ่มอีกหนึ่งจุด รวมทั้งศึกษาผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับอาชีพอื่นๆ
- ให้มีการทำเขื่อนกั้นน้ำเค็ม
- ต้องการให้มีการสร้างเขื่อนกั้นน้ำเค็มเพื่อแบ่งเขตน้ำที่ระโนด
- เมื่อแก้ปัญหาเรื่องน้ำแล้ว ต้องมีการจัดระบบการจัดการน้ำด้วย
- การทำ “นาหยาบ” โดยใช้น้ำฝน ให้ทำคลองเชื่อมต่อจากลุ่มน้ำปากพนัง ดึงน้ำมาแก้ปัญหา เพราะถ้าปล่อย ให้ทำเขื่อน และให้ชลประทานสูบน้ำมาใช้ ดังนั้น ถ้าทำเขื่อน และทำนาไปพร้อมกัน จะทำให้ไม่มีน้ำที่จะ นำไปใช้
- การดึงน้ำจากปากพนังมาใช้ทำนา น้ำจะไม่พอ ไม่สามารถทำได้แน่นอน ควรเปลี่ยนเป็นอาชีพอื่น
- ให้กั้นน้ำเค็มที่เข้ามาในพื้นที่ให้ระบายออกสู่อ่าวไทย และกั้นเขื่อนที่ใดก็ได้ เพื่อกั้นน้ำจืดไว้ใช้ในการทำนา หยาบ (นาตามฤดูกาล) และนาปรัง
- ให้สร้างเขื่อนน้ำล้นที่เกาะใหญ่ เพราะวาระดับน้ำในทะเลสาบตอนนี้ กับตลิ่งทางทิศเหนือของทะเลสาบ อยู่ ที่ 40 เซนติเมตร ธรรมดา น้ำท่วมทุกปี จะไม่เกิน 1 เมตร รวมที่ท่วมตลิ่งเป็น 140 เซนติเมตร เมื่อถึงตอนนั้น น้ำในทะเลสาบจะจัดตามธรรมชาติ แต่หากท่วมเพียง 60 เซนติเมตรจากตลิ่ง น้ำก็ยังไม่หายจากความเค็ม
- หากคิดจะสร้างเขื่อน ให้ให้นักวิชาการศึกษาว่าระดับน้ำในทะเลสาบช่วงเดือนกุมภาพันธ์อยู่ในระดับใด ซึ่ง ช่วงน้ำท่วมจะอยู่ราว 1 เมตรกว่าๆ ส่วนเดือนมิถุนายนน้ำจะลดลงสู่ระดับเดิม
- ให้รัฐบาลทำคันกั้นน้ำไว้ โดยการขอร้องให้สูงอย่างน้อย 50 เซนติเมตร กั้นน้ำไว้เพื่อชะล้างความเค็มของดิน ไว้ให้มีน้ำขังตลอดปี จะทำให้ดินไม่เป็นกรด-ด่าง-เปรี้ยว
- การทำเขื่อน อาจจะมีผลกระทบกับสิ่งแวดล้อม เพราะทะเลจะตื้นขึ้นอีก แต่ก็สามารถทำได้ หากมีการยก ประตุน้ำขึ้น แต่ถ้ามีทางออกอื่นก็ควรทำ ที่ดินว่างยังมีอีกมากให้ทำเป็นที่เก็บน้ำ
- ให้ทางราชการนำโครงการปี 2528 ที่ให้มีเขื่อนกั้นน้ำระหว่างเกาะใหญ่กับแหลมจองถนนมาใช้
- ให้ส่วนราชการเร่งปิดคลองระโนด หัวไทรโดยสิ้นเชิง ไม่เช่นนั้นชาวบ้านจะไม่มีน้ำในการทำนา

5. ทรัพยากรประมง

ประเด็นปัญหา

- มีไขกุ้งก้ามกรามปนกับกุ้งนาปริมาณมาก
- ปลาน้ำจืดไม่สามารถวางไข่ได้เพราะการรุกรานของน้ำเค็ม
- การใช้ยาวงรอบๆ ปากอ่าวที่ปลาน้ำจืดจะเข้าไปวางไข่ เนื่องจากต้องการให้ปลาไปวางไข่กลางน้ำ แต่โดย ธรรมชาติของปลาน้ำจืดจะไม่วางไข่กลางทะเล แต่จะวางไข่ริมกอหญ้า บนพื้นดินที่น้ำตื้นเมื่อไม่ให้ปลาไป วางไข่ริมตลิ่งปลาก็จะตายหมด เช่น ปลากด เริ่มไม่มีแล้ว
- ปัจจุบันมีการทำลายสัตว์น้ำ โดยใช้ขวานดาเก้ ไช่แง้ ไช่ย่น ดักสัตว์น้ำ

แนวทางแก้ปัญหา

- ต้องการเห็นพื้นน้ำมีกุง ปลา เหมือนเดิม ทำอย่างไรให้ธรรมชาติกลับมาเหมือนเดิม ให้มีที่สาธารณะได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน
- ให้มีการกำหนดนโยบายลงให้บริษัทเลิกผลิตอวนตาถี่
- ปัจจุบันมีการทำลายสัตว์น้ำ โดยใช้อวนตาถี่ ไซ่หนัง ไซ่ยี่น ดักสัตว์น้ำ
- ให้ประมงมาดูแล อย่าให้อวนตาถี่ในการจับปลา
- ปลาที่สูญพันธุ์ เกิดจากการที่มนุษย์ทำลาย และนักวิชาการบางส่วนรณรงค์ให้ทำลายด้วย ดังนั้นควรกลับไปยึดคำโบราณ ที่ว่า “กินแต่น้อยๆ ประหยัดให้มากที่สุด”

6. ประเด็นอื่นๆ

- ต้องการให้ตั้งสถาบันพื้นฟูทะเลสาบ และกองทุนพื้นฟูทะเลสาบ และให้มีหน่วยงานโดยตรงเกี่ยวกับเรื่องทะเลสาบสงขลาขึ้นมาสังกัดหน่วยงาน มีองค์กรเครือข่ายอยู่รอบๆ ทะเล
- ตั้งกองทุนปรับพื้นที่ทำนา สัก 50 ไร่ ให้เป็นพื้นที่สีเขียว
- เขตอนุรักษ์สัตว์ป่าทะเลน้อย ที่ตำบลบ้านขาว มีการขยายพื้นที่ห้ามล่าจนถึงเขตหมู่บ้าน ซึ่งห้ามกระทำการใดๆ ทั้งที่เป็นพื้นที่ของตนเอง ต้องการให้ช่วยแก้ไขให้คนบริเวณนั้นสามารถประกอบอาชีพได้เหมือนเดิม
- ชาวระโนดทำนาประมาณ 80 ไร่ ไร่ละ 80 บาท ไม่มีหน่วยงานใดมาส่งเสริมอาชีพอื่น อยากให้มีข้อเสนอจากหน่วยงานอื่นมาช่วยส่งเสริมอาชีพอย่างครบวงจร โดยปลูกฝังจิตสำนึก ควบคุมไปกับการเปลี่ยนอาชีพ
- การทำนาคม หรือนาหว่านต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาชี้แนะว่าทำอย่างไรให้ชาวนาหว่านข้าวแล้วไม่ปล่อยน้ำ หรือให้ทำอย่างไร
- ให้ส่งเสริมอาชีพในพื้นที่บางจุดที่ใช้น้ำในการทำนา บางที่ทำนาคม ต้องการให้รัฐส่งเสริมการปลูกพืชที่ใช้น้ำน้อย ทำปุ๋ยสัตว์ หรืออาชีพอื่น
- ให้มีหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องสิ่งแวดล้อมทะเลสาบสงขลาเข้าไปในห้องเรียนไปเป็นบทเรียนในการสอน
- ราคาพืชผลเกษตรตกต่ำ
- ต้องการให้มีการอบรมศีลธรรมและจริยธรรมของคนในพื้นที่ เพราะปัญหาที่เกิดขึ้นเกิดจากคนในพื้นที่ไม่มีจิตสำนึกที่ดีในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ

**รายชื่อผู้เข้าร่วมเวทีการมีส่วนร่วมและประชาสัมพันธ์
โครงการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
วันพุธที่ 15 ตุลาคม 2546 ณ โรงเรียนระโนดวิทยา**

1. คุณสมควร						
2. คุณกิริษา						
3. คุณปล้อง						
4. คุณเอื้อม	เดชดี					
5. คุณถ้วน	เย็นใจ					
6. คุณไกรธนู	แก้วทอง					
7. คุณเอกชัย	ถาวรวงษ์	15/8	ถ. กาญจนวนิช	อ. หาดใหญ่ จ. สงขลา		
8. คุณวิรัช	ลิขณาสัย	208	ถ. ราษฎร์บำรุง	ต. ระโนด	อ. ระโนด	จ. สงขลา
9. คุณผ่องศรี	พลสวัสดิ์	12/3	ม. 1	ต. ระโนด	อ. ระโนด	จ. สงขลา
10. คุณจรรยา	เกื้อชู	29/1	ม. 2	ต. ระโนด	อ. ระโนด	จ. สงขลา
11. คุณวิรัตน์	ชาติรี	-	ม. 2	ต. ระโนด	อ. ระโนด	จ. สงขลา
12. คุณชม	ทุมพร	99	ม. 3	ต. ระโนด	อ. ระโนด	จ. สงขลา
13. คุณวลัย	แก้วศรีสุวรรณ	141/1	ม. 3	ต. ระโนด	อ. ระโนด	จ. สงขลา
14. คุณวินัฐ	เพชรมณี	115/2	ม. 3	ต. ระโนด	อ. ระโนด	จ. สงขลา
15. คุณสุวิทย์	สุขขัง	117/1	ม. 3	ต. ระโนด	อ. ระโนด	จ. สงขลา
16. คุณฟ้ามี	สัจจานนท์	41	ม. 3	ต. ระโนด	อ. ระโนด	จ. สงขลา
17. คุณถาวร	บุญคงคำ	100/1	ม. 3	ต. ระโนด	อ. ระโนด	จ. สงขลา
18. คุณระวี	แซ่จิว	55	ม. 3	ต. ระโนด	อ. ระโนด	จ. สงขลา
19. คุณประพัฒน์	ชูแสง	142/1	ม. 3	ต. ระโนด	อ. ระโนด	จ. สงขลา
20. คุณกัลยา	สุขสังข์	117/1	ม. 3	ต. ระโนด	อ. ระโนด	จ. สงขลา
21. คุณสุรชล	อ่อนนุช	154/11	ม. 3	ต. ระโนด	อ. ระโนด	จ. สงขลา
22. คุณนิตยา	สุวรรณรัตน์	99/13	ม. 3	ต. ระโนด	อ. ระโนด	จ. สงขลา
23. คุณสมคิด	สามวงศ์	36/1	ม. 3	ต. ระโนด	อ. ระโนด	จ. สงขลา
24. คุณสมพงษ์	โควรรณ	397	ม. 4	ต. ระโนด	อ. ระโนด	จ. สงขลา
25. คุณสว่าง	ทองแก้ว	18/5	ม. 4	ต. ระโนด	อ. ระโนด	จ. สงขลา
26. คุณวิฑูรย์	แก้วศิริ	337	ม. 4	ต. ระโนด	อ. ระโนด	จ. สงขลา
27. คุณอาวุธ	รัตนรุ่ง	-	ม. 4	ต. ระโนด	อ. ระโนด	จ. สงขลา
28. คุณสารบุญท่า	ชูชื่น	6/9	ม. 4	ต. ระโนด	อ. ระโนด	จ. สงขลา
29. คุณยก	ชูบัว	383	ม. 4	ต. ระโนด	อ. ระโนด	จ. สงขลา

30. คุณไพรัช	พรศรีชัย	507/16	ม. 4	ต. ระโนด	อ. ระโนด จ. สงขลา
31. คุณบัณฑิต	สุขจันทร์	9	ม. 4	ต. ระโนด	อ. ระโนด จ. สงขลา
32. คุณผ่อง	นวลศรี	487/4	ม. 4	ต. ระโนด	อ. ระโนด จ. สงขลา
33. คุณกัญญา	เปี้ยคง	14	ม. 4	ต. ระโนด	อ. ระโนด จ. สงขลา
34. คุณพลียัฐ	พรายแก้ว	11	ม. 4	ต. ระโนด	อ. ระโนด จ. สงขลา
35. คุณประพันธ์	รอดอุบล	10	ม. 5	ต. ระโนด	อ. ระโนด จ. สงขลา
36. คุณพงษ์ศักดิ์	เซ่งเข้ม	247	ม. 6	ต. ระโนด	อ. ระโนด จ. สงขลา
37. คุณปรีชา	พันธุ์คง	145	ม. 3	ต. วัดสน	อ. ระโนด จ. สงขลา
38. คุณโกศล	ไชยสวัสดิ์	57/1	ม. 4	ต. วัดสน	อ. ระโนด จ. สงขลา
39. คุณอุดร	ไชยสวัสดิ์	57/1	ม. 4	ต. วัดสน	อ. ระโนด จ. สงขลา
40. คุณเวช	คำแก้ว	109/1	-	ต. ตะเครียะ	อ. ระโนด จ. สงขลา
41. คุณเนื่อม	สังข์สุวรรณ	153/3	ม. 2	ต. ตะเครียะ	อ. ระโนด จ. สงขลา
42. คุณริม	ณ จันทร์	72	ม. 3	ต. ตะเครียะ	อ. ระโนด จ. สงขลา
43. คุณธันวา	จันทร์สังข์	39	ม. 5	ต. ตะเครียะ	อ. ระโนด จ. สงขลา
44. คุณประเสริฐ	จันทร์สังข์	39	ม. 5	ต. ตะเครียะ	อ. ระโนด จ. สงขลา
45. คุณจำเป็น	จันทร์สังข์	39	ม. 5	ต. ตะเครียะ	อ. ระโนด จ. สงขลา
46. คุณธีรโชติ	ทองศรีจันทร์	29/1	ม. 1	ต. บ้านขาว	อ. ระโนด จ. สงขลา
47. คุณวิรัตน์	หุยกทอง	40/1	ม. 1	ต. บ้านขาว	อ. ระโนด จ. สงขลา
48. คุณสมบูรณ์	มากจันทร์	28	ม. 1	ต. บ้านขาว	อ. ระโนด จ. สงขลา
49. คุณไสว	ศรีสุวรรณ	199	ม. 1	ต. บ้านขาว	อ. ระโนด จ. สงขลา
50. คุณกุหลาบ	ศรีสุวรรณ	199	ม. 1	ต. บ้านขาว	อ. ระโนด จ. สงขลา
51. คุณเมิน	หุยกทอง	51/1	ม. 1	ต. บ้านขาว	อ. ระโนด จ. สงขลา
52. คุณสนั่น	แก้วเหมือน	54/1	ม. 1	ต. บ้านขาว	อ. ระโนด จ. สงขลา
53. คุณประไพ	วรศิลาทอง	-	ม. 1	ต. บ้านขาว	อ. ระโนด จ. สงขลา
54. คุณบรรจง	รัตนชาติ	5	ม. 1	ต. บ้านขาว	อ. ระโนด จ. สงขลา
55. คุณอนันต์	ศิรินุพงศ์	2	ม. 2	ต. บ้านขาว	อ. ระโนด จ. สงขลา
56. คุณทวี	สัจจร	137	ม. 4	ต. บ้านขาว	อ. ระโนด จ. สงขลา
57. คุณประณีต	อินทร์สังข์	159/2	ม. 4	ต. บ้านขาว	อ. ระโนด จ. สงขลา
58. คุณไข่	ศรีวิเชียร	167	ม. 6	ต. บ้านขาว	อ. ระโนด จ. สงขลา
59. คุณสุวิทย์	คำทิพย์	193/2	ม. 6	ต. บ้านขาว	อ. ระโนด จ. สงขลา
60. คุณกลบ	บัวแดง	106	ม. 6	ต. บ้านขาว	อ. ระโนด จ. สงขลา
61. คุณเอี่ยม	ชัยศรี	154	ม. 6	ต. บ้านขาว	อ. ระโนด จ. สงขลา
62. คุณพวง	คงจันทร์	142	ม. 6	ต. บ้านขาว	อ. ระโนด จ. สงขลา
63. คุณนิรัตน์	พัจคำ	20	ม. 4	ต. ปากแตระ	อ. ระโนด จ. สงขลา

64. คุณถ้วน	รองนวล	207/1	ม. 6	ต. ปากบาง	อ. ระโนด จ. สงขลา
65. คุณหวาน	ชูชื่น	40	ม. 3	ต. บ้านใหม่	อ. ระโนด จ. สงขลา
66. คุณวิชัย	อินทวงศ์	126	-	ต. ชายวารี	อ. ระโนด จ. สงขลา
67. คุณเอื้อน	ชูพื้น	-	-	-	อ. ระโนด จ. สงขลา
68. คุณสามารถ	นวลทอง	-	-	-	อ. ระโนด จ. สงขลา
69. คุณเจริญ	ทองแก้ว	27/1		-	อ. ระโนด จ. สงขลา
70. คุณบุญฤทธิ์	สุวรรณวงศ์	87	ม. 2	-	อ. ระโนด จ. สงขลา
71. คุณคำแหง	ทองรักษ์	18/2	ม. 3	-	อ. ระโนด จ. สงขลา
72. คุณวิยุทธ์	เพชรรมณี	115/1	ม. 3	-	อ. ระโนด จ. สงขลา
73. คุณมานพ	บุญคงคำ	120/1	ม. 3	-	อ. ระโนด จ. สงขลา
74. คุณบุญสงค์	อุปลัมภ์	เทศบาลตำบลระโนด			
75. คุณจำเริญ	จียคง	โรงเรียนระโนดวิทยา			อ. ระโนด จ. สงขลา
76. คุณเพ็ญศรี	รัตนพันธุ์	โรงเรียนระโนดวิทยา			อ. ระโนด จ. สงขลา
77. คุณสมจิต	ศรีสุชาติ	โรงเรียนระโนดวิทยา			อ. ระโนด จ. สงขลา
78. คุณอรุณศรี	ประทุมวัลย์	โรงเรียนระโนดวิทยา			อ. ระโนด จ. สงขลา
79. คุณสุภัตรา	พงศ์จนะ	โรงเรียนระโนดวิทยา			อ. ระโนด จ. สงขลา
80. คุณสุทัศน์	พุประเสริฐศักดิ์	โรงเรียนระโนดวิทยา			อ. ระโนด จ. สงขลา
81. คุณทิพพา	ณ พัทลุง	โรงเรียนระโนดวิทยา			อ. ระโนด จ. สงขลา
82. คุณสมคิด	ชูชาติ	โรงเรียนระโนดวิทยา			อ. ระโนด จ. สงขลา
83. คุณปัญญา	แสงสุวรรณ	โรงเรียนระโนดวิทยา			อ. ระโนด จ. สงขลา
84. คุณกัญญาภรณ์	ใหม่อ่อน	โรงเรียนระโนดวิทยา			อ. ระโนด จ. สงขลา
85. คุณชลิตา	ศิรินุพงศ์	โรงเรียนระโนดวิทยา			อ. ระโนด จ. สงขลา
86. คุณสุจิตรา	สถิตดำรงกุล	โรงเรียนระโนดวิทยา			อ. ระโนด จ. สงขลา
87. คุณสุจินต์	คงชู	องค์การบริหารส่วนตำบลตะเคียน			อ. ระโนด จ. สงขลา
88. คุณสมภาส	สุวรรณโณ	โรงเรียนวัดนางหรี			อ. กระแสสินธุ์ จ. สงขลา
89. คุณจอมพร	เจริญวัฒน์	โครงการชลประทานระโนด – กระแสสินธุ์			
90. คุณมุกดา	โพธิ์บุญ	สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16 สงขลา			
91. คุณธีรนันท์	เดชหนู	สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16 สงขลา			
92. คุณปิยะโชติ	อินทรนิवास	หนังสือพิมพ์โฟกัส			
93. คุณนันทพร	ขันธสุภหิรัญ	สถานีวิทยุ มอ. FM. 88.0 MHz			
94. คุณฉัตรศักดิ์	มุแกม	สถานีวิทยุ มอ. FM. 88.0 MHz			
95. คุณอรุณรัตน์	แสงละออง	สถานีวิทยุ มอ. FM. 88.0 MHz			
96. คุณจรัญ	หยุดทอง	สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ			
97. คุณบรรจง	ทองสร้าง	สถาบันราชภัฏสงขลา			

98. คุณอารี	รังสีโยกฤษฎ์	สถาบันราชภัฏสงขลา
99. คุณอภิรัตน์	ก้านลรัตน์	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
100. คุณรุ่งรัตน์	เจริญวิศาล	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
101. คุณเทพกร	ณ สงขลา	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
102. คุณศุติดา	แก้วสมบุญ	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
103. คุณวิชัย	กาญจนสุวรรณ	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
104. คุณศักดิ์ดา	โชโต	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
105. คุณฉัตรไชย	รัตนไชย	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
106. คุณอารี	สุวรรณวงศ์	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
107. คุณณัฐพล	ศรีสุธาสินี	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
108. คุณจุฑารัตน์	บุญรัตน์	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

โรงเรียนระโนดวิทยา

ลงทะเบียนเข้าร่วมประชุม

อาจารย์จรรยา หยูทอง เปิดการประชุม

อาจารย์วิชัย อินทวงศ์ กล่าวความเป็นมา
และประวัติศาสตร์ของพื้นที่ อำเภอร่อนน่าน

บรรยากาศในห้องประชุม

การแสดงความคิดเห็นของชาวบ้าน

พื้นที่นาทุ่ง

พื้นที่นาข้าว